

GEBELİK VE HIV

Dr. Behice Kurtaran
Ç.Ü.T.F. Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik
Mikrobiyoloji AD

HIV Enfeksiyonunda Gebeliğin Önemi

- ART olmaksızın yenidoğana kümülatif HIV bulaş riski %25-30
- Emzirme, bulaşı %5-20 arttırmakta
- Perinatal (vertikal) HIV enfeksiyonu, HIV tanı testlerinin daha sık kullanımı, antiretroviral profilaksi, planlanmış sezeryan ve emzirmenin engellenmesi ile son yıllarda oldukça azalmış
- Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde vertikal geçiş oranı %2'nin altına düşmüş

HIV Enfeksiyonunda Gebeliğin Önemi

- ABD'de HIV ile enfekte kadınlar arasında gebelik sıklığında bir artış söz konusu
- Bunun en önemli sebebi tedavi altındaki enfekte kadınların daha uzun ve daha sağlıklı bir yaşam sürmeleri
- HIV enfekte kadınların tam ve uygun bir tıbbi bakım almaları, infant HIV bulaşının önlenmesinin en iyi yolu
- Üreme sağlığı etkinlikleri, aile planlaması, HIV enfeksiyon tedavisinin optimizasyonu ve gebelik sırasında annenin uygun şekilde izlemi, bu tıbbi bakımın önemli parametreleri

Perinatal HIV bulaşının bilinen risk faktörleri

- Perinatal HIV bulaşının önlenmesinin en kritik komponenti, gebelik sırasında olabilecek en erken zamanda maksimum viral süpresyonu sağlayacak şekilde anti-retroviral tedavinin (ART) kullanılması
  - *HIV bulaş olasılığı, annedeki viral yük ile korele*
- Eğer viral yük, mevcut testlerde tespit edilemeyecek düzeyde ise, bulaş olasılığı oldukça düşük

Perinatal HIV bulaşının bilinen risk faktörleri

- Prematür doğumlar ve erken membran rüptürü de, çocuktaki artmış HIV riski ile ilişkili
- Yüksek viral yük yanında düşük CD4 sayısı, annede semptomatik hastalık olması da artmış bulaş ile ilişkilendirilmiş
  - *Bu nedenle immün durumun düzeltilmesi de büyük önem taşımakta*

Perinatal HIV bulaşının bilinen risk faktörleri

Yüksek maternal viral yük

Düşük CD4 sayısı

Annede AIDS

ART kullanmaksızın viral yükün >1000 kopya/ml olduğunda vajinal doğum

>4 saat erken membran rüptürü

Preterm infant (gestasyonun 37 haftasından önce)

Emzirme

HIV Enfeksiyonunda Çocuk Sahibi Olma

1. HIV (+) eş, düzenli şekilde doktor kontrolünde olmalı
2. Plazma HIV-RNA >6 ay süreyle saptanamaz düzeyde olmalı
3. İki eşte de cinsel yolla bulaşan başka bir hastalık olmamalı

cinsel yolla bulaş ihmal edilebilir

2008 Swiss Commission

GEBELİK AMA NASIL?

Çiftlerde HIV diskordansı

- *Erkeklerin %58'i ve kadınların %70'inin primer bir partneri var*
- *Çiftlerin %50'si serodiskordan*
- *%20'si, HIV durumunu bilmedikleri partnerler ile birlikte oluyorlar*
- ABD'de tahminen 140.000 serodiskordan heteroseksüel çift olduğu ve bunların yaklaşık yarısının çocuk istediği bilinmekte

HIV Konkordan ya da Sero-diskonkordan Çiftler

- Kontrasepsiyon girişimi öncesi maksimal viral süpresyonun sağlanması
- HIV-enfekte olmayan partnerlerin konsepsiyondan önce temas öncesi ARV profilaksisi (PrEP) alması, seksüel bulaş riskini azaltmada ek bir fayda sağlayabilir
- Gebelik PrEP için kontrendikasyon oluşturmaz

Konsepsiyon Öncesi Danışmanlık

- Eğer kadın ART kullanmıyorsa, konsepsiyona yönelmeden önce başlanması önerilmeli
- Eğer kadın ART kullanıyorsa ve gebelik planlıyorsa
  - ▣ *Efavirenz kullanıyorsa, muhtemel nöral tüp defekti (NTD) riski nedeniyle değiştirmeli*
  - ▣ *Konsepsiyon öncesi, NTD olasılığını azaltmak için folat veya prenatal vitaminler önerilmeli*

HIV Enfekte Kadın - HIV Enfekte Olmayan Erkek

- En güvenli konsepsiyon seçeneđi, yapay inseminasyon
  - *Peri-ovulatuvar dönemde partnerin spermi ile kendi kendine inseminasyon gibi*

Sperm yıkama

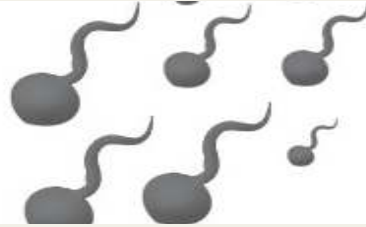
- ABD'de maliyeti \$1500 civarında
- Erişilebilirliği düşük

<http://aids.about.com/cs/womensresources/a/washing.htm>

<http://www.thebody.com/content/art911.html>

HIV Enfekte Erkek - HIV Enfekte Olmayan Kadın

- Konsepsiyon öncesi sperm analizinin yapılması, semen anormalliklerinden dolayı gebelik olasılığının düşük olduğu durumların belirlenmesini sağlayarak, enfeksiyöz genital sıvının gereksiz temasının engellenmesini sağlayacaktır

Tam viral süpresyon halinde, doğal konsepsiyon zamanı geldi mi?

- Barreiro
  - ▣ 62 serodiskordan çift
  - ▣ ART alan ve VL < 500 kopya/ml olan HIV (+) partner
  - ▣ HIV bulaşı yok

- HPTN 052
  - ▣ Serodiskordan çiftler arası HIV bulaşında %96 azalma (CD4 350-500 iken ART başlanmış)

Barreiro et al. (2007) Human Reproduction, 22 (9), 2353
Cohen, M. et al. (2011). NEJM 365: 493-505.

Partnerlerin ikisi de HIV-pozitif ise?

- Bu çift, eğer çocuk sahibi olmak istemiyorsa, süperenfeksiyondan ve antiretroviral dirençli virüsün paylaşılmasından kaçınmak için kondom kullanmalı
- Eğer gebelik isteniyorsa: OPK, saptanamaz viral yük ve ayda bir kez korunmasız seks, kabul edilebilir bir yaklaşım

- HAART'ın Başarısı
- 2012'de
  - *Perinatal bulaş <%1-2*
  - *HIV enfekte kadın ve erkekler, çocuklarının erişkin yaşa geldiklerini görecek kadar yaşam beklentisine sahip*

HIV enfekte gebenin başlangıç değerlendirmesi

- Önceki HIV ilişkili hastalıkları, önceki CD4 sayısı ve viral yük (VY) durumu
- Şimdiki CD4 sayısı ve VY seviyesi
- *Pneumocystis jirovecii* pnömonisi ve *Mycobacterium avium* kompleks gibi fırsatçı enfeksiyon profilaksisine ihtiyacı olup olmadığının değerlendirilmesi
- HAV, HBV, HCV ve tüberküloz tarama testlerinin yapılması
- İmmünizasyonları eksik ise HAV, HBV, influenza, pnömokok ve Tdap aşılarının planlanması

HIV enfekte gebenin başlangıç değerlendirmesi

- Tam kan sayımı, karaciğer ve böbrek fonksiyon testlerinin istenmesi
- Abakavir kullanılacaksa HLA-B 5701 istenmesi
- Önceki ve şimdiki antiretroviral ilaçları, uyum, yan etki, toksisite ve direnç öyküsünün değerlendirilmesi
- Mental durum ve ruh sağlığı değerlendirilmesi, madde kullanımı ve sigara alışkanlığının bırakılması için destek verilmesi

- Semptomu olsun ya da olmasın, tüm gebe kadınlara ART başlanmalı
- CD4, plazma HIV-1 RNA, bulantı-kusma durumuna göre birinci trimesterde tedavi veya gestasyonun 12. haftasına kadar tedavinin bekletilmesi söz konusu olabilir
- Tedavi endikasyonları ve ilaç seçimi gebe olmayanlara benzer
- Gebelikte fizyolojik olarak CD4 sayısı %10-20 azaldığından, eşik değerleri tedaviye başlamadan önce yükseltilecek şekilde ayarlanmalı
- Tedaviye başlamadan önce direnç testi ve gerekli ise subtiplleme yapılmalı

- ART'ye direnç testi sonucunu almadan başlamada en kritik nokta, kombine ART'nin ilk trimesterden sonra 24 hafta ve daha uzun süreyle alınmasının, daha kısa süre ART kullanımına kıyasla bulaşı azaltmadaki üstünlüğü
- Mümkünse terapötik plazma ilaç seviyesi ölçümü ve doz ayarlaması yapılmalı
- Kombinasyon tedavisi ile artmış toksisite nedeni ile aylık laktat, hepatik transaminaz, viral yük ve CD4 T hücre yüzesi kontrolü yapılmalı

- Gebede kullanılması önerilen kombinasyonlar: iki nükleozit revers transkriptaz inhibitörü (NRTI) + bir integras inhibitörü ya da non-nükleozit revers transkriptaz inhibitörü (NNRTI) ya da proteaz inhibitörü (PI)

EACS 2015 HIV pozitif gebe kadında tedavi

Gebede ART başlama kriterleri	Gebe olmayan ile benzer
Tedavinin amacı	En azından 3.trimesterde ve doğum zamanında tam bir viral süpresyonun elde edilmesi
Direnç testi	Gebe olmayan ile benzer; tedaviye başlamadan önce ve virolojik başarısızlık durumunda
SENARYOLAR	
1. ART almakta olan ve gebelik planlayan kadın	Gebelikte kullanılması kontrendike ilaçlar değilse ART'ye devam edilmesi (ddI+d4T, üçlü NRTI gibi)
2. ART almakta iken gebe olan kadın	Gebelikte kullanılması kontrendike ilaçlar değilse ART'ye devam edilmesi (ddI+d4T, üçlü NRTI gibi)
3. Gebelik öncesi hiç tedavi almayan kadın	Mümkün olan en kısa sürede (2.trimester başlamadan) ART başlamak kuvvetle önerilir
4. Gebeliğin 28.haftasında HIV olduğu anlaşılan kadın	Acilen ART başlanması, integras inhibitörünün özellikle yüksek viral yükü olanlarda hızlı viral baskılama özelliğinden dolayı tedavide düşünülmesi
5. Üçüncü trimesterde viral yükü saptanabilir düzeyde olan kadın	Direnç testi istenmesi ve integras inhibitörünün özellikle yüksek viral yükü olanlarda hızlı viral baskılama özelliğinden dolayı tedavide düşünülmesi
Gebede antiretroviral rejimler	Gebe olmayandaki gibi
	Nevirapin başlanmamalı; ancak gebelik öncesi başlanmışsa devam edilebilir
	Efavirenz başka uygun ilacın uygun olmaması veya temin edilememesi durumunda kullanılabilir; gebelik öncesi başlanmışsa devam edilebilir
	Proteaz inhibitörleri arasında lopinavir/ritonavir ve atazanavir/ritonavir tercih edilebilir
	Raltegravir ve darunavir/ritonavir gebelik öncesi başlanmışsa devam edilebilir
Gebede kontrendike ilaçlar	Didanozin+stavudin, üçlü NRTI kombinasyonları
Travay sırasında intravenöz zidovudin	HIV viral yük <50 kopya/ml ise gerekli değil
Travay sırasında tek doz nevirapin	Önerilmemekte
Sezeryan	34-36. haftada viral yük >50 kopya/ml ise

Travay ve Doğumun Yönetimi

- Viral yükü 1000 kopya/ml'den az olanlarda sezaryenin vajinal doğuma avantajı gösterilmemiş
  - *Bu nedenle, ABD'de ve bazı Avrupa ülkelerinde doğum sırasındaki viral yükü 1000 kopya/ml'den az ve/veya negatif olan ve obstetrik bir komplikasyonun beklenmediği ART altındaki kadınlarda vajinal doğum bir seçenek olarak düşünülmekte*
  - *Bu vakaların oranı Avrupa'da giderek artmaktadır ve oranı %30'lara ulaşmıştır*
- Sezaryen operasyonu, deneyimli doğum uzmanları tarafından, doğum eylemi başlamadan, gebeliğin 37+0 ile 37+6 haftaları arasında, kanama riski düşük olan *Misgav-Ladach* tekniği kullanılarak başarıyla uygulanabilir
  - *Özellikle prematür infantlar için sezaryen hipoksiden kaçınmak açısından yararlı*

Travay ve Doğumun Yönetimi

- Dört saatten daha kısa süreli erken membran rüptürlerinde sezaryen profilaktik gerekçeler ile uygulanmalı ve yararı gösterilmiş
  - *Ancak bu süreden uzun membran rüptürlerinde sezaryenin vajinal doğuma üstünlüğü yok*
  - *Buna karşın vajinal doğum mümkün olduğunca hızlandırılmalı*
  - *Çünkü geçen her saat HIV bulaş riski, yaklaşık %2 oranında artmakta*

Yenidoğanların Tedavisi

- Postnatal bulaş profilaksisi;
- Postpartum altı saat içinde oral ya da gastrointestinal sorunu olanlarda intravenöz zidovudin olarak başlanmalı
- Zidovudin 6 hafta süreyle verilmeli
- Bebekte zidovudin dozu aşağıdaki şekilde önerilmektedir:
  - *PO doz: 2 mg/kg 6 saat arayla veya 4 mg/kg 12 saat arayla*
  - *IV doz: 1.5 mg/kg 6 saat arayla*
- Çoğul gebelik dışında riske sahip olmayan yenidoğanlara da altı hafta zidovudin profilaksisi önerilmekte

Yenidoğanların Tedavisi =Nevirapin=

- Bulaş riskini güçlü bir şekilde arttıran risklere sahip çocuklara ek olarak üç doz nevirapin verilmesi önerilmekte
- İlk hafta içinde toplam üç doz nevirapin (ilki doğumda, ikincisi ilk dozdan 48 saat sonra ve üçüncü doz, ikinciden 96 saat sonra olacak şekilde) kullanılmalı

Konsepsiyon öncesi danışmanlık ...

- Kontrasepsiyon ve gebelik konusundaki istekler, zaman ile değişebilir
- *2011 yılında gebelik istemeyen bir kişinin, 2016 yılında ne isteyeceğini bilmek mümkün olmayabilir*
- Erkeklere de, kendilerinin ya da partnerlerinin gebelik planı hakkında soru sormayı unutmayın
- Kendilerine konsepsiyon öncesi danışmanlık yapılabileceği mesajını iletin

TEŞEKKÜRLER

